

LA BELUGA

Bulletin du Club Occitan de Noisy Le Grand - Marne La Vallée

Association n°W932003580 régie par la loi de 1901 - Siret n°79037061300016
30, Rue du Clos - 93 160 Noisy-Le-Grand - Tel : **06 75 80 56 17** cluboc.noisy@gmail.com

Directeur de la publication et rédaction : Patrice ROQUES

Mise en page : Evelyne Lagriffoul

Prima de 2023

Bulletin N° 116

**La pace non è solo un fine da raggiungere,
ma il mezzo per raggiungere quel fine.**

**Peace is not a goal that we seek, but a
means by which we arrive at that goal.**

**Der Frieden ist nicht nur unser Endziel,
sondern auch die einzige Form,
in der wir unser Ziel erreichen werden.**

**Bakea ez da gure azken xedea bakarrik,
baita xede hori lortzeko bide bakarra ere.**

**La patz es pas solament una fin d'agandir,
mas un mejan d'agandir nòstre objectiu.**

Frasa atribuïda a Martin Luther King (1929 - 1968).

Vocabulari : la patz = la paix - agandir = atteindre
un mejan = un moyen

*****

Editorial

Aviam ja evocat, dins un editorial recent, los
desastres climatics qu'Occitània — e lo demai del
monde — patiguèron antan.

Nos repetirem : l'urgéncia comanda...

Lo GIEC (Grop d'Expèrts Intergovernamentals sus
l'Evolucion del Climat) ven de publicar, lo 20 de
març, un rapòrt en mena d'avertiment solemne. Crida
l'alarma tornamai. Segon sas recèrcas, sèm, d'un biais
collectiu, responsables d'una catastròfa anonciada,
mas tanben los sols que ne pòscan encara aparar
l'Umanitat.

Segon lo GIEC, la mitat d'aquesta patís ja los
efèctes destructors del rescalfament climatic, e
subretot las poblacions mai pauras, dins los païses
d'economias mens desvolopadas.

Vocabulari : Aviam = nous avons - lo demai = le reste
patiguèron = prèterit de *patir* = souffrir - antan = l'an dernier -
en mena = en guise de - tornamai = à nouveau
segon = suivant - un biais = une façon
pòscan = subj.prés. de *poder* = pouvoir
aparar = protéger, défendre - la mitat = la moitié
patir = souffrir de - lo rescalfament = le réchauffement
mai = (les) plus - paure = pauvre

Dins las regions occitanas, coma dins lo demai de
França, son los paures que pagan lo prètz mai fòrt al
flagèl.

Mas devèm rebutar tota resignacion.

Podèm modificar nòstra alimentacion, nos desplaçar
autrament, demesir nòstra consomacion.

E tot aquò sens cambavirar nòstre biais de viure. Cada
gèst individual d'aquesta mena, quitament minim a
primièra vista, a pr'aquò sa portada al benefici de la
natura e del Vilatge-Monde.

Dins nòstra Occitània pastada de tradicions altruistas,
mai d'una associacion son ja en primièra linha de la
batalha climatica, sens esperar decisions vengudas "d'en
- naut".

Las podèm rejónher e/o sostèner, cadun.a segon sos
mejans, per porgir a nòstres eiretièrs un monde onte
totes los futurs seràn uroses.

Patrici Roques (*dialècte occitan lengadocian*)

Vocabulari : pagar = payer - lo prètz = le prix
lo flagèl = le fléau (fig.) - devèm = nous devons
rebutar = refuser - podèm = nous pouvons
demesir = diminuer - cambavirar = chambouler
cada = chaque - quitament = même - pr'aquò = pourtant
pastar = pétrir - vengut = venu - en - naut = en haut
cadun = chacun - un mejan = un moyen - porgir = offrir
un eiretièr = un héritier

*****

AGENDÀ del Club occitan

Amassadas **1 dijòus de 2 per mes de 19 oras a 22 oras.**

(**cap d'activitat** a la **MPT del Champy**)

pendent las vacanças escolaras de l'Iscla-de-França)

Vocabulari : l'amassada = l'assemblée - dijòus = jeudi
un mes = un mois - cap de = pas de

*****

Somari : p.1 : Editorial - p.2-3 : poèmas de Gui Matieu :
p.3 : Los Rencontres de Salinellas (30) - Adesion al Club Òc
p.4 : Concors de poèsia de Najac e Jansemin d'Argent
Del costat de las associacions amigas
: L'Aper'òc, cors dins la Talvera parisenca
p.5 : Antologia permanenta : *Assaig de càntic en el temple*
de Salvador Espriu (catalan) - Ajudatz las librariás occitanas
p. 6 : Publicitats

de Gui Matieu : (occitan provençal)

Muda

Silenciosa,
penjada dins un cèu blu
la vielha campana
escota

lo vent que passa sus la glèisa.

Vocabulari mut, muda = muet, muette
penjar = pendre, suspendre - una campana = une cloche
la glèisa = l'église

***

Partes.

L'autra part s'ofrís a tei demònis
Te vaquí partit.
Un nívol dança entre messòrga e promessa.

partes = tu pars - partir = partir / séparer
l'autra part = l'ailleurs - un nívol = un nuage

***

Venguèsse a t'oblidar, Jerusalèm*

mon enfança oblidada,
de qué sariáu,
de qué ?

Sus l'ièra,
a costat dau molin,
lo rocàs sariá mut,
la peira sariá freja,
lo pan perdut.

E cu se sovendriá

Venguèsse a t'oblidar, Jerusalèm*,
l'ombra d'una ombra
quilhada sus la Caredona*
se perdriá

dins l'ombra d'una altra ombra

**toponimes de la comuna de Gòut, dins Vauchusa.*

l'ièra = l'aire - un rocàs = un (gros) rocher
freg, freja = froid(e) - una pèira = une pierre
cu ? = qual ? = qui ? - quilhar = dresser
* NDLR : *Jerusalèm e Caredona* son toponims de la
comuna de *Gòut* (Vau Clusa), vilatge natal del
poèta.* (forma francimanda : *Goult*)

***

Solet dins un cèu gris

un gabian sus París
trenca la fred
d'un dimenche matin.

solet = tout seul - un gabian = un goéland
trenca = trancher - la fred = le froid

***

Vai te'n sacher !

Se tèn drech sus una estèla. Silenci.
La nuech s'escapa dau vent.
Escarta lei braç, d'aucèus s'envòlan. Silenci.
Una lutz d'argent s'empega sus leis aubres.
Silenci. Silenci.

sacher = saber, saupre = savoir - drech = dreit = droit
escapar = échapper - un aucèu = un aucèl = un oiseau
una lutz = une lumière (naturelle) - empegar = coller

***

Marrida suspresa

Te cresiás pichòt prince
te vesiás ben lèu rèi.
L'ivèrn t'agantèt coma un gautàs,
te vaquí tot enfrejolit
coma un chin banhat
que saup pas m-onte s'assostar.

Tu que te cresiás tant
te vaquí tot enfrejolit !

marrit = mauvais - una suspresa = une surprise
cresiás = impft. de *creire* = croire - ben lèu = bientôt
agantar = attraper, surprendre - un gautàs = une gifle
saup = 3e pers.ind.présent de *saupre* - assostar = abriter
enfrejolit = grelottant

***

Cacaracà !

Lo gau galés es una galejada,
un aucèu desplumat, un mascle qu'an crestac,
lo gau galés es coma lo vent
e saup pas m-onte anirà deman.

cacaracà = cocorico - un gau = gal = un coq
una galejada = une plaisanterie - crestac = castrer - galés =
gaulois - anirà = futur d'*anar* = aller

***

Fugidissa

Èra coma l'aire dins un nis de cardelinas,
tota lutz.
S'entendiá de temps en temps
lo vent que gemecava ;
de temps en temps encara
una campana respondiá.

fugidís = furtif - una cardelina = un chardonneret
gemecava = impft. de *gemecar* = gémir
una campana = une cloche

***

Endormit

S'endormiguèt,
la tèsta sus una lausa.
Lo cant dei cigalas
ritmava la procession dei fornigas.
S'endormiguèt.

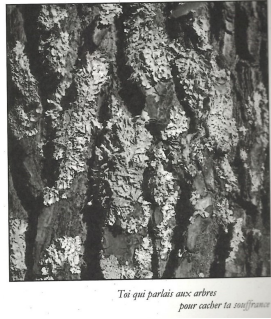
Dormiá
e leis ombras viravan.
Moriguèt,
una ombra lo tapava.

s'endormiguèt = prétérit de *s'endormir*
una lausa = une pierre plate
una forniga = formiga = fourmi - virar = tourner

*****

De rusca e d'ombra, poèmas

en dialècte provençal
de Guy Mathieu - 10€
edicions *L'Aucèu libre*
Le Bru 800 camin de la
gara / chemin de la gare
30250 Salinelles
Per lo comandar :
lauceulibre@gmail.com
tel : 06 23 53 25 32

*Tu qui parlais avec arbres
pour causer la souffrance*

Vocabulari : la rusca = l'écorce
un aucèu = aucèl / ausèl = un oiseau

*****

Los rencontres de Salinelles pròche
Somieras (Sommières - Gard) se faràn los **16 - 17 - 18**
de junh, ambe un programa mai que ric, sul tèma
Literatura d'òc e creacions d'òc actualas.

Divendres 16 :

Serada medievals suls Trobadors, ambe una taula
redonda animada per Gilda Caïti - Russo (Univ. Pau
Valèri, Montpelhièr) a 20 h e un espectacle musical *Lo*
Cant de las pèiras presentat pels estudiants en
musicologia de l'Universitat a 21 h.

Dissabte 17 :

10 h parladissa sul conte occitan al Lavador del borg,
seguida d'una *Sièsta poètica* dins lo pargue del Castel,
dedicada als poètas majors occitans de nòstre temps.

De notar una *performança poètica* : "D'una paraula
l'autra. Une traversée bilingue de l'œuvre de Marcelle
Delpastre", e una serada festiva ambe lo grop musical
Mauresca Sounds.

Dimenge 18 :

Debates actuals suls usatges de l'occitan dins lo
comèrci, e los rapòrts del protestantisme ambe
Occitània.

Pendent los rencontres, Salon del libre d'òc,
exposicion *Robèrt Lafont*, aperitius en debuta de
seradas...
Entressenhas : tel. 06 84 90 73 92 / 06 23 53 25 32

Vocabulari : mai que = plus que - ric = riche
una serada = une soirée
una taula redonda = une table ronde
una pèira = une pierre - una parladissa = une conférence
lo lavador = le lavoir - seguir = suivre
lo pargue = le parc

*****

ADESION al Club Occitan per 2023

L'escotisson es de 10€ per una persona
e 15€ per un coble.
Cal mandar lo chèc al clavaire : Joan-Maria Bou
20 rue de Conflans - 94220 Charenton-le-Pont
amb

nom : .....
pichon nom : .....
adreça : .....
adreça maile : .....

*****

*****

Concours de poésie de Najac 2023

es engimbrat per la biblioteca de Najac dins l'encastre de la *Prima dels poètes 2023*.

Tèma impausat : Frontières / Termières.

Participacion gratuita.

Los poèmas - non publicats ja -
devon pas despassar 30 vèrses.

Totas las menas de poèmas son admesas,
en occitan o en francés.

Los tèxtes mandats seràn manuscrits o dactilografats.

3 categorias :

- adultes (mai de 16 ans);
- joves (collegians, liceans, de 11 fins a 15 ans);
- dròlles (fins a 10 ans).

Se pòt ajustar al poèma una fotò o un imatge en ne
precisar la sorga.

Los poèmas seràn anonims.

Caldrà ajustar sus fuèlha liura nom, pichon nom, adreça
postala o electronica, n° de tel.

La / lo candidat.a recebrà un acusat de recepcion
per maile o corrièr postal segon lo cas.

Los tèxtes son de **mandar abans lo 17 de mai** a la
Biblioteca de Najac 20 rue du Bourguet 12270 Najac
bibliotheque@najac.fr

Vocabulari : engimbrar = organiser - l'encastre = le cadre
la Prima = le Printemps - ja = déjà
dever = deure = devoir - una mena = une sorte
mandar = envoyer - un(a) jove = un(e) jeune
fins a = jusqu'à - un dròlle = un gamin - se pòt = on peut
ajustar = ajouter - ne = en - la sorga = la source (origine)
caldrà = futur de *caler* = falloir - liure = libre - segon = selon

*****

Concours de Poésie 2023 Lo Jansemin d'argent

La Societat literària del Jansemin d'Argent duèrb
son concors del 1èr de Genièr **al 30 de Junh de 2023**.

Los prèmis son atribuïts dins 3 categorias :

Poèsia francesa, poèsia francofòna, poèsia occitana.

Lo Galà de remesa solemna dels prèmis
del concors del Jansemin d'Argent
se tendrà al mes d'octòbre de 2023.

Tot candidat que s'engatja a participar al concors deurà
èstre present a la remesa dels Prèmis, se l'una de sas
poèsias es premiada. Cap de prèmi serà mandat.

Cada candidat manda al mai 6 poèmas en pròsa
o en vers. Lo tot deu pas despassar 100 linhas.

Totas las òbras mandadas seràn en caractèrs d'im-
primariá, de la polícia Garamond, dins lo còrs 12.
(una pagina per poèma, pas d'endrech-envèrs)

Per la poèsia occitana, los tèxtes seràn acompanyats de
lor revirada, e de la mencion del parlar emplegat.

Las òbras mandadas portaràn pas cap de signe nimai de
signatura, mas sonque una devisa personala.

L'autor, ambe sas òbras, mandarà una fuèlha que portarà
son nom, son adreça postala, los títols de sos poèmas
e sa devisa (pas manuscrita).

La devisa serà escrita tanben jos cada poèma.

Una **categoria « joves »** es dubèrta
a los qu'an mens de 18 ans.

Los joves que son dins un establiment escolar, van
concórrer jos la direccion de lor Professor de Letras, amb
l'acòrdi del Cap d'Establiment.

Los joves que son pas mai escolarizats
pòdon concórrer amb l'acòrdi parental.

En mai de la devisa, la mencion
« Licèu, Collègi o Primari » deu èstre precisada.

Los tèxtes devon èstre mandats, jol format Word, a :

poesijasmindargent@gmail.com

Tot poèma mandat deu èstre inedit,
e pas ja recompensat per una jurada literària.

Los candidats publicats a compte d'autor
pòdon, eles, participar,
mas pas los que son publicats per un ostal d'edicion.

Vocabulari : mandar = envoyer - endrech-envèrs = recto-verso

*****

Del costat de las associacions amigas

La **Santa Estèla del Felibritge**

(an 169 del Felibritge) se festejarà del 26 al 30 de mai
dins la ciutat de Grèus - dei - Banhs
(Aups de Provença Nauta).

Per entressenhas, contactar lo *Felibritge*
tel. 04 42 27 16 48 - contact@felibritge.org

e / o l'*Ofici del Torisme de Grèus* tel. 04 92 78 01 08

La **Felibrejada annala de Cèus / Sceaux**

(Nauts - de - Seina) se tendrà del 23 al 25 de Junh.
Lo programa detalhat serà comunicat mai tard :
servatz la data !

Vocabulari : festejar = fêter Grèus - dei - Banhs = Gréoux -
les - Bains los Aups = les Alpes
una entressenha = un renseignement - annal = annuel
naut = haut - servir = réserver

*****

Cors d'occitan a París – Ciutat **APER'ÒC**

se debanan **cada dimars**, de 19 a 21 oras,
a l'Espaci Maurici Solignac,
local de la **Fédération des Aveyronnais**
d'Ici et d'Ailleurs (FAIA)

44 carrièra Gabriel Lamé 75012 París
m^o Cour Saint Emilion

Per prene contacte : www.occitanparis.com
maile : lucanni@wanadoo.fr e liliane.zand@sfr.fr

Vocabulari : dimars, dimarç = mardi

*****

ANTOLOGIA PERMANENTA

Assaig de càntic en el temple

Oh, que cansat estic de la meva
covarda, vella, tan salvatge terra,
i com m'agradaria d'allunyar - me'n,
nord enllà,
on diuen que la gent és neta
i noble, culta, rica, lliure,
desvetllada i feliç !

Aleshores, a la congregació, els germans dirien
desaprovant : " Com l'ocell que deixa el niu,
així l'home que se'n va del seu indret",
mentre jo, ja ben lluny, em riuria
de la llei i de l'antiga saviesa
d'aquest meu àrid poble.

Però no he de seguir mai el meu somni
i em quedaré aquí fins a la mort.
Car sóc també molt covard i salvatge
i estimo, a més, amb un desesperat dolor
aquesta meva pobra,
bruta, trista, dissortada pàtria.

Salvador Espriu (1913 - 1983) (*lenga catalana*)
Poèma del recuèlh *El caminant i el mur, Obres completes*
Edicion crítica, Edicions 62, Barcelona, 2008

NDLR : **Salvador Espriu** era un poeta espanyol de lenga catalana, figura celèbra de la resistència catalana contra la dictadura franquista.

*****

Ajudatz las librariás occitanas

A Tolosa, la librariá *Occitania* prepausa sus plaça
e per correspondéncia, un fons occitan fòrça ric.

Catalòg sus demanda :
librocc31@aol.com - Facebook
Librairie occitane
46 carrièra del Taure/rue du Taur
31000 Tolosa
tel 05 61 21 49 00
Per las comandas : 05 63 67 31 78
(del diluns al dissabte
10-12 / 14- 18 oras)

*****

Vocabulari : un assaig = un assag = un essai
estic = soi, siái = je suis - cansar = fatiguer
meva = mieuna = mienne / ma - covard = couard
vella = vieille - agradar = plaire
allunyar = alunhar = éloigner - enllà = au-delà
on = onte = où - diuen = on dit
net = propre - cult = éduqué
desvetllar = desrevelhar = (r)éveiller
feliç = urós = heureux

la congregació = la congrégation, réunion du peuple
el germà = lo fraire = le frère - l'ocell = l'aucèl = l'oiseau
deixar = daissar = laisser - un niu = un nid
així = aital = ainsi - l'endret = l'endreit / endrech = l'endroit
mentre = pendant que - jo = ieu = je
lluny = luènh = loin - riure = rire la llei = la lei = la loi
la saviesa = la sagesse

però = mas = mais - seguir = suivre
el somni = lo sòmi = le rêve, le songe
quedar = demorar = rester - sóc = je suis (en permanence)
molt = plan = très - estimar = aimer
a més = de mai = de plus - meva = mieuna = mienne / ma
brut = sale - dissortat = malurós = malheureux
el caminant = le voyageur, le passant

A Lemòtges, la *Librariá Occitana*, veirina de
l'IEO (Institut d'Estudis Occitans del Lemosin)
prepausa dempuèi 1984
libres, musica, DVD occitans.

Es tanben un lòc de rencontres e d'animacion.
Catalòg en linha, comandas de passar sus
librariá-occitana.org - tel 05 55 32 06 44

*****

Un còp per trimèstre (a quicòm prèp)
recebètz per la Tela nòstre bulletin *La Beluga*.
Mercés de tot còr per vòstre interés e vòstras remarças.
Se volètz recebre pas pus nòstre bulletin,
basta nos o dire a l'adreça cluboc.noisy@gmail.com

Vocabulari : a quicòm prèp = à peu près
la Tela = la Toile, Internet - basta = il suffit de

*****

PUBLICITATS

L'occitan sul net

	television occitana www.octele.com
---	--

e

1840 camin de Campanier - 30900 Nimes tel : 06 11 35 49 13 te.ve.oc30@gmail.com www.teveoc.com

*****

La Tuta d'òc, librariá de l'IEO 31 per tot trobar
sus la cultura occitana : libres, CD, DVD, accessòris...
La *Tuta* es dubèrta del dimars al dissabte
11h - 14h e 15h - 19h - *Ostal d'Occitània*
11 carrièra Malcosinat - 31000 Tolosa
tel : 05 61 12 30 53 - metrò e parcatge Esquiròl
maile/corric : latutadoc@ieo31.com
Site : www.latutadoc.com

*****

*Per la prima, quand plòu,
pensatz de manlevar de que
legir, escotar, gaitar en occitan
dins vostra mediatèca preferida !*

Vocabulari : plòu = il pleut - manlevar = emprunter

Lo mensual provençal d'informacion bilingüe

Aquò d'Aquí

Abonament per una annada : 29 euròs
Estrangièr : 37 euròs per chèc
de mandar a Pascaline Barthélémy
20 baloard Bonniot - 13012 Marselha
Maile : aquodaqui@laposte.net
Podètz visitar lo site Internet d' Aquò d'Aquí sus :
<http://www.aquodaqui.info>
i trobatz articles de legir, entrevistas d'escotar,
films de veire, e una letra setmaniera
per multiplicar l'informacion e afortir lo debat.

*****

Revista **Cascalhs** de l'associacion *Parlars d'aici*
97 rue du Royal 30410 Meyrannes
Informacions, jòcs e subretot poèmas
e novèlas en lenga nòstra
Abonament per una annada 15 euròs.
Contacte : cani7@orange.fr e tel 04 66 24 19 88
Site : parlars-d-aici.dreamwidth.org
e radiò : radiò 16 tabò per la lenga

*****

L'Ostal del Libre d'Orlhac (Aurillac)

l'Ostal del Telh (Pôle occitan),
1 rue Jean Moulin 15000 AURILLAC
tel : 04 71 43 33 69 / 07 69 19 93 03
maile : contact@decouvertes-occitanes.fr
<http://www.decouvertes-occitanes.fr>

*****

L'espaci occitan de Gap

21 carrièra de l'Imprimariá / rue de l'Imprimerie
05000 GAP, present dempuèi mai de vint ans a Gap,
prepausa, per la venda per correspondéncia, un catalòg
fòrça ric de produches culturals occitans :
libres, CD, DVD, bandièras, etc...
Botiga en linha : www.espaci-occitan.com
info@espaci-occitan.com

Vocabulari : lo produch = le produit
la bandièra = le drapeau

*****